

॥ तैत्तिरीय आरण्यकम् ॥

॥ तृतीयः प्रश्नः ॥

ॐ तच्छं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। दैवीः स्वस्तिरस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

चित्तिः सुक्। चित्तमाज्यम्। वाग्वेदिः। आधीतं बर्हिः। केतो अग्निः। विज्ञातमग्निः। वाक्पतिर्होता। मन उपवक्ता। प्राणो हविः। सामाध्वर्युः। वाचस्पते विधे नामन्। विधेम ते नाम। विधेस्त्वमस्माकं नाम। वाचस्पतिः सोमं पिबतु। आऽस्मासु नृमृणन्धाथ्स्वाहा॥१॥

अध्वर्युः पञ्च च॥

[१]

पृथिवी होता। द्यौरध्वर्युः। रुद्रोऽग्नीत्। बृहस्पतिरुपवक्ता। वाचस्पते वाचो वीर्येण। सम्भृततमेनायक्ष्यसे। यजमानाय वार्यम्। आसुवस्करस्मे। वाचस्पतिः सोमं पिबतु। जजन्दिन्द्रमिन्द्रियाय स्वाहा॥२॥

पृथिवी होता दश॥

[२]

अग्निर्होता। अश्विनाऽध्वर्युः। त्वष्टाऽग्नीत्। मित्र उपवक्ता। सोमः सोमस्य पुरोगाः। शुक्रः शुक्रस्य पुरोगाः। श्रुतास्त इन्द्र सोमाः। वातापेरहवन्श्रुतः स्वाहा॥३॥

अग्निर्होताऽष्टौ॥

[३]

सूर्यं ते चक्षुः। वातं प्राणः। द्यां पृष्ठम्। अन्तरिक्षमात्मा। अङ्गैर्यज्ञम्। पृथिवी च शरीरैः। वाचस्पतेऽच्छिद्रया वाचा। अच्छिद्रया जुह्व। दिवि दैवावृधुः होत्रा मेरयस्व स्वाहा॥४॥

सूर्यं ते नव॥

[४]

महाहविरहोता। सत्यहविरध्वर्युः। अच्युतपाजा अग्नीत्। अच्युतमना उपवक्ता। अनाधृष्यश्चाप्रतिधृष्यश्च यज्ञस्याभिगुरौ। अयास्य उद्गाता। वाचस्पते हृद्विधे नामन्। विधेम ते नाम। विधेस्त्वमस्माकं नाम। वाचस्पतिः सोमं मपात्। मा दैव्यस्तन्तुश्छेदि मा मनुष्यः। नमो दिवे। नमः पृथिव्ये स्वाहा॥५॥

अपञ्चीणि च॥

[५]

वाग्योता। दीक्षा पत्नी। वातोऽध्वर्युः। आपोऽभिगुरः। मनो हविः। तपसि जुहोमि। भूर्भुवः सुवः। ब्रह्म स्वयम्भु। ब्रह्मणे स्वयम्भुवे स्वाहा॥६॥

वाग्योता नव॥

[६]

ब्राह्मण एकहोता। स यज्ञः। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। यज्ञश्च मे भूयात्। अग्निर्द्विहोता। स भर्ता। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। भर्ता च मे भूयात्। पृथिवी त्रिहोता। स प्रतिष्ठा॥७॥

स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। प्रतिष्ठा च मे भूयात्। अन्तरिक्षं चतुरहोता। स विष्टाः। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। विष्टाश्च मे भूयात्। वायुः पञ्चहोता। स प्राणः। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। प्राणश्च मे भूयात्॥८॥

चन्द्रमाः षड्होता। स ऋतून्कल्पयाति। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। ऋतवश्च मे कल्पन्ताम्। अन्नं सप्तहोता। स प्राणस्य प्राणः। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। प्राणस्य च मे प्राणो भूयात्। द्यौरष्टहोता। सौऽनाधृष्यः॥९॥

स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। अनाधृष्यश्च भूयासम्। आदित्यो नवहोता। स तेजस्वी। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। तेजस्वी च भूयासम्। प्रजापतिर्दशहोता। स इदं सर्वम्। स मै ददातु प्रजां पशून्पुष्टिं यशः। सर्वं च मे भूयात्॥१०॥

प्रतिष्ठा प्राणश्च मे भूयादनाधृष्यः सर्वं च मे भूयात्॥ [७]

अग्निर्यजुर्भिः। सविता स्तोमैः। इन्द्र उक्थामदेः। मित्रावरुणावाशिषा। अङ्गिरसो धिष्णिर्धैर्यग्निभिः। मरुतः सदोहविधानाभ्याम्। आपः प्रोक्षणीभिः। ओषधयो बरहिषा। अदितिर्वेद्या। सोमो दीक्षया॥११॥

त्वष्टेधमेन। विष्णुर्यज्ञेन। वसंव आज्येन। आदित्या दक्षिणाभिः। विश्वे देवा ऊर्जा। पूषा स्वंगाकारेण। बृहस्पतिः पुरोधया। प्रजापतिरुद्गीथेन। अन्तरिक्षं पवित्रेण। वायुः पात्रैः। अहं श्रद्धया॥१२॥

दीक्षया पात्रैरेकं च॥ [८]

सेनेन्द्रस्य। धेना बृहस्पतैः। पत्न्या पूष्णः। वाग्वायोः। दीक्षा सोमस्य। पृथिव्यग्नेः। वसूनां गायत्री। रुद्राणां त्रिष्टुक्। आदित्यानां जगती। विष्णोरनुष्टुक्॥१३॥

वरुणस्य विराट्। यज्ञस्य पङ्क्तिः। प्रजापतेरनुमतिः। मित्रस्य श्रद्धा। सवितुः प्रसूतिः। सूर्यस्य मरीचिः। चन्द्रमसो रोहिणी। ऋषीणामरन्ध्रती। पर्जन्यस्य विद्युत्। चतस्रो दिशः। चतस्रोऽवान्तरदिशाः। अहंश्च रात्रिश्च। कृषिश्च वृष्टिश्च। त्विषिश्चापचितिश्च। आपश्चोषधश्च। ऊर्कं सूनृतां च देवानां पत्नयः॥१४॥

अनुष्टुप्दिशः षट्॥

[९]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे। अश्विनोर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि। राजा त्वा वरुणो नयतु देवि दक्षिणेऽग्रये हिरण्यम्। तेनामृतत्वमंश्याम्। वयो दात्रे। मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्रे। क इदं कस्मा अदात्। कामः कामाय। कामो दाता॥१५॥

कामः प्रतिग्रहीता। कामः समुद्रमाविश। कामेन त्वा प्रतिगृह्णामि। कामैतत्तै। एषा ते काम दक्षिणा। उत्तानस्त्वाङ्गीरसः प्रतिगृह्णातु। सोमाय वासः। रुद्राय गाम्। वरुणाय श्वम्। प्रजापतये पुरुषम्॥१६॥

मनवे तल्पम्। त्वष्ट्रेऽजाम्। पूष्णेऽविम्। निर्ऋत्या अश्वतरगर्दभौ। हिमवतो हस्तिनम्। गन्धर्वाप्सरस्यः स्रगलं करणे। विश्वेभ्यो देवेभ्यो धान्यम्। वाचेऽन्नम्। ब्रह्मण ओदनम्। समुद्रायाऽऽपः॥१७॥

उत्तानायङ्गीरसायानः। वैश्वानराय रथम्। वैश्वानरः प्रलथा नाकमारुहत्। दिवः पृष्ठं भन्दमानः सुमन्मभिः। स पूर्ववज्जनयञ्जन्तवे धनम्। सुमानमज्मा परियाति जागृविः। राजा त्वा वरुणो नयतु देवि दक्षिणे वैश्वानराय रथम्। तेनामृतत्वमंश्याम्। वयो दात्रे। मयो मह्यमस्तु प्रतिग्रहीत्रे॥१८॥

क इदं कस्मा अदात्। कामः कामाय। कामो दाता। कामः प्रतिग्रहीता। कामः समुद्रमाविश। कामेन त्वा प्रतिगृह्णामि। कामैतत्तै। एषा ते काम दक्षिणा। उत्तानस्त्वाङ्गीरसः प्रतिगृह्णातु॥१९॥

दाता पुरुषमपः प्रतिग्रहीत्रे नवं च॥

[१०]

सुवर्णं घर्मं परिवेद वेनम्। इन्द्रस्याऽऽत्मानं दशधा चरन्तम्। अन्तः समुद्रे मनसा चरन्तम्। ब्रह्मान्वविन्दद्दशहोतारमर्णै। अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानाम्। एकः सन्बहुधा विचारः। शतं शुक्राणि यत्रैकं भवन्ति। सर्वे वेदा यत्रैकं भवन्ति। सर्वे होतारो यत्रैकं भवन्ति। सुमानसीन आत्मा जनानाम्॥२०॥

अन्तः प्रविष्टः शास्ता जनानां सर्वात्मा। सर्वाः प्रजा यत्रैकं भवन्ति। चतुरहोतारो यत्र सम्पदं गच्छन्ति देवैः। सुमानसीन आत्मा जनानाम्। ब्रह्मेन्द्रमग्निं जगतः प्रतिष्ठाम्। दिव आत्मानं सवितारं बृहस्पतिम्। चतुरहोतारं प्रदिशोऽनु क्लृप्तम्। वाचो वीर्यं

तपसाऽन्वविन्दत्। अन्तः प्रविष्टं कर्तारमेतम्। त्वष्टारं रूपाणि विकुर्वन्तं विपश्चिम्॥२१॥

अमृतस्य प्राणं यज्ञमेतम्। चतुरहोतृणामात्मानं कवयो निचिक्युः। अन्तः प्रविष्टं कर्तारमेतम्। देवानां बन्धुनिहितं गुहासु। अमृतेन क्लृप्तं यज्ञमेतम्। चतुरहोतृणामात्मानं कवयो निचिक्युः। शतं नियुतः परिवेद विश्वा विश्ववारः। विश्वमिदं वृणाति। इन्द्रस्याऽऽत्मा निहितः पञ्चहोता। अमृतं देवानामायुः प्रजानाम्॥२२॥

इन्द्रः राजानं सवितारमेतम्। वायोरुत्मानं कवयो निचिक्युः। रश्मिं रश्मीनां मध्ये तपन्तम्। ऋतस्य पदे कवयो निपांति। य आण्डकोशे भुवं बिभर्ति। अग्निर्भिण्णः सन्नथं लोकान् विचष्टै। यस्याऽऽण्डकोशं शुष्ममाहुः प्राणमुल्बम्। तेन क्लृप्तोऽमृतेनाहमस्मि। सुवर्णं कोशं रजसा परीवृतम्। देवानां वसुधानीं विराजम्॥२३॥

अमृतस्य पूर्णान्तामु कलां विचक्षते। पादं षड्भौतुर्न किलाविविधसे। येन तवः पञ्चधोत क्लृप्ताः। उत वा षड्धा मनसोत क्लृप्ताः। तं षड्भौतारमृतुभिः कल्पमानम्। ऋतस्य पदे कवयो निपांति। अन्तः प्रविष्टं कर्तारमेतम्। अन्तश्चन्द्रमसि मनसा चरन्तम्। सहैव सन्तं न विजानन्ति देवाः। इन्द्रस्याऽऽत्मानं शतधा चरन्तम्॥२४॥

इन्द्रो राजा जगतो य ईशै। सप्तहोता सप्तधा विक्लृप्तः। परेण तन्तुं परिषिच्यमानम्। अन्तरादित्ये मनसा चरन्तम्। देवानां हृदयं ब्रह्मान्वविन्दत्। ब्रह्मैतद्ब्रह्मण उज्जभारा। अर्कं श्रोतन्तं सरिरस्य मध्ये। आ यस्मिन्सप्त परेवः। मेहन्ति बहुलाः श्रियम्। बह्वश्वामिन्द्र गोमंतीम्॥२५॥

अच्युतां बहुलाः श्रियम्। स हरिर्वसुवित्तमः। पेरुरिन्द्राय पिन्वते। बह्वश्वामिन्द्र गोमंतीम्। अच्युतां बहुलाः श्रियम्। मह्यमिन्द्रो नियच्छतु। शतं शता अस्य युक्ता हरीणाम्। अर्वाडा यातु वसुभी रश्मिरिन्द्रः। प्रमहमाणो बहुलाः श्रियम्। रश्मिरिन्द्रः सविता मे नियच्छतु॥२६॥

घृतं तेजो मधुमदिन्द्रियम्। मय्ययमग्निर्दधातु। हरिः पतङ्गः पटरी सुपूर्णः। दिविक्षयो नभसा य एति। स न इन्द्रः कामवरं ददातु। पञ्चारं चक्रं परिवर्तते पृथु। हिरण्यज्योतिः सरिरस्य मध्ये। अजस्रं ज्योतिर्नभसा सर्पदति। स न इन्द्रः कामवरं ददातु। सप्त युञ्जन्ति रथमेकचक्रम्॥२७॥

एको अश्वो वहति सप्तनामा। त्रिनाभिं चक्रमृजरमनर्वम्। येनेमा विश्वा भुवनानि तस्थुः। भद्रं पश्यन्त उपसेदुरग्रे। तपो दीक्षामृषयः सुवर्विदः। ततः क्षत्रं बलमोजंश्च जातम्। तदस्मै देवा अभि सन्नमन्तु। श्वेतः रश्मिं बौभुज्यमानम्। अपां नेतारं भुवनस्य गोपाम्। इन्द्रं निचिक्युः परमे व्योमन्॥२८॥

रोहिणीः पिङ्गला एकरूपाः। क्षरन्तीः पिङ्गला एकरूपाः। शतः सहस्राणि प्रयुतानि नाव्यानाम्। अयं यः श्वेतो रश्मिः। परि सर्वमिदं जगत्। प्रजां पशून्धनानि। अस्माकं ददातु। श्वेतो रश्मिः परि सर्वं बभूव। सुवन्मह्यं पशून् विश्वरूपां। पतङ्गमक्तमसुरस्य मायया॥२९॥

हृदा पश्यन्ति मनसा मनीषिणः। समुद्रे अन्तः कवयो विचक्षते। मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेधसः। पतङ्गो वाचं मनसा बिभर्ति। तां गन्धर्वोऽवदद्भर्मे अन्तः। तां द्योतमानाः स्वयं मनीषाम्। ऋतस्य पदे कवयो निपांति। ये ग्राम्याः पशवो विश्वरूपाः। विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः। अग्निस्ताः अग्रे प्रमुमोक्तु देवः॥३०॥

प्रजापतिः प्रजयां संविदानः। वीतः स्तुकेस्तुके। युवमस्मासु नियच्छतम्। प्र प्र यज्ञपतिन्तिर। ये ग्राम्याः पशवो विश्वरूपाः। विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः। तेषां सप्तानामिह रन्तिरस्तु। रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय। य आरण्याः पशवो विश्वरूपाः। विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः। वायुस्ताः अग्रे प्रमुमोक्तु देवः। प्रजापतिः प्रजयां संविदानः। इडाये सृप्तं घृतवच्चराचरम्। देवा अन्वविन्दन्गुहां हितम्। य आरण्याः पशवो विश्वरूपाः। विरूपाः सन्तो बहुधैकरूपाः। तेषां सप्तानामिह रन्तिरस्तु। रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय॥३१॥

आत्मा जनानां विकुर्वन्तं विपुञ्चिं प्रजानां वसुधानां विराजं चरन्तं गोमतीं मे नियच्छत्वेकचक्रं व्योमन्मायया देव एकरूपा अष्टौ च॥[११]

सहस्रशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यतिष्ठदशाङ्गुलम्। पुरुष एवेदः सर्वम्। यद्धृतं यच्च भव्यम्। उतामृतत्वस्येशानः। यदत्रैनान्तिरोहति। एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाःश्च पूरुषः॥३२॥

पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि। त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः। पादोऽस्येहाभवात्पुनः। ततो विष्वङ्कामत्। साशनानशने अभि। तस्माद्विराडजायत।

वि॒राजो॒ अधि॑ पू॒रुषः॑। स जा॒तो अत्य॑रिच्यत। प॒श्चाद्भूमि॑मथो॒ पुरः॑॥३३॥

यत्पु॒रुषेण॑ ह॒विषा॑। दे॒वा य॒ज्ञम॑तन्वत। व॒स॒न्तो अ॑स्यासी॒दाज्य॑म्। ग्री॒ष्म इ॒ध्मः
श॒रद्ध॑विः। स॒प्तास्या॑सन्परि॒धयः॑। त्रिः स॒प्त स॒मिधः॑ कृ॒ताः। दे॒वा यद्य॑ज्ञं त॒न्वा॒नाः।
अ॒ब॒ध्नन्पु॑रुषं प॒शुम्। तं य॒ज्ञं ब॒र्हिषि॑ प्रौक्षन्। पु॒रुषं॑ जा॒तम॑ग्रतः॥३४॥

तेन॑ दे॒वा अय॑जन्त। सा॒ध्या ऋष॑यश्च॒ ये। तस्मा॑द्य॒ज्ञात्सर्व॑हुतः। सम्भू॑तं पृषदाज्यम्।
प॒शूऽस्ता॑श्च॒क्रे वा॒य॒व्यान्। आ॒र॒ण्यान्त्रा॒म्याश्च॒ ये। तस्मा॑द्य॒ज्ञात्सर्व॑हुतः। ऋचः॑ सा॒मानि॑
ज॒ज्ञिरे। छ॒न्दा॑सि ज॒ज्ञिरे॒ तस्मा॑त्। य॒जुस्त॑स्मा॒दजा॑यत॥३५॥

तस्मा॑द॒श्वा अजा॑यन्त। ये के चो॒भ्याद॑तः। गावो॑ ह ज॒ज्ञिरे॒ तस्मा॑त्। तस्मा॑ज्जा॒ता
अ॒जा॒वयः॑। यत्पु॒रुषं॑ व्य॒दधुः॑। क॒ति॒धा व्य॑कल्पयन्। मुखं॑ किम॒स्य कौ॑ बा॒हू। कावू॑रू
पादा॑वुच्येते। ब्रा॒ह्म॒णो॑ऽस्य॒ मुख॑मासीत्। बा॒हू रा॑ज॒न्यः कृतः॑॥३६॥

ऊ॒रू तद॑स्य॒ यद्वैश्यः॑। प॒द्भ्या॑श्च शू॒द्रो अजा॑यत। च॒न्द्रमा॑ मन॒सो जा॑तः। चक्षोः॑ सूर्यो
अजा॑यत। मुखा॑दिन्द्र॒श्चाग्नि॑श्च। प्रा॒णाद्वा॒युरजा॑यत। नाभ्या॑ आसीद॒न्तरि॑क्षम्। शी॒र्ष्णो द्यौः
सम॑वर्तत। प॒द्भ्या॑ भूमि॒र्दिशः॑ श्रोत्रा॑त्। तथा॑ लो॒काश्च॑ अ॒कल्प॑यन्॥३७॥

वेदा॑हमे॒तं पु॑रुषं म॒हान्त॑म्। आ॒दि॒त्यव॑र्णं तम॒सस्तु॑ पा॒रे। सर्वा॑णि रूपाणि वि॒चित्य॑ धीरः।
नामा॑नि कृ॒त्वाऽभि॒वदन्॑ यदास्ते। धा॒ता पु॑रस्ता॒द्यमु॑दाज॒हारः। श॒क्रः प्र॑वि॒द्वान्प्र॑दिशश्च॒तस्रः॑।
तमे॒वं वि॒द्वान्मृ॑तं इ॒ह भ॑वति। नान्यः पन्था॑ अय॒नाय॑ विद्यते। य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञम॑यजन्त दे॒वाः।
तानि॑ धर्मा॒णि प्रथ॑मान्या॒सन्। ते ह॒ नाकं॑ म॒हिमा॑नः सचन्ते। यत्र॑ पूर्वं सा॒ध्याः सन्ति॑
दे॒वाः॥३८॥

पूरुषः पुरोऽग्रतोऽजायत कृतोऽकल्पयन्नासं द्वे च (ज्यायानधि पूरुषः। अन्यत्र पूरुषः॥)॥ [१२]

अ॒द्भ्यः सम्भू॑तः पृथि॒व्यै रसा॑च्च। वि॒श्वक॑र्मणः॒ सम॑वर्त॒ताधि॑। तस्य॒ त्वष्टा॑ वि॒दध॑द्रूपमे॒ति।
तत्पु॒रुषस्य॑ वि॒श्वमाजा॑न॒मग्रै॑। वेदा॑हमे॒तं पु॑रुषं म॒हान्त॑म्। आ॒दि॒त्यव॑र्णं तम॒सः पर॑स्तात्।
तमे॒वं वि॒द्वान्मृ॑तं इ॒ह भ॑वति। नान्यः पन्था॑ विद्यतेऽय॒नाय॑। प्र॒जाप॑तिश्चरति॒ गर्भे॑ अ॒न्तः।
अ॒जाय॑मानो बहु॒धा विजा॑यते॥३९॥

तस्य॒ धीराः॑ परि॒जान॑न्ति॒ योनि॑म्। मरी॑चीनां प॒दमि॑च्छन्ति वे॒धसः॑। यो दे॒वेभ्य॑ आ॒तप॑ति।
यो दे॒वाना॑ पु॒रोहि॑तः। पूर्॒वो यो दे॒वेभ्यो॑ जा॒तः। नमो॑ रु॒चाय॑ ब्रा॒ह्मये॑। रुचं॑ ब्रा॒ह्मं ज॒नय॑न्तः।
दे॒वा अग्रे॑ तद॒ब्रुव॑न्। यस्त्वै॒वं ब्रा॑ह्म॒णो वि॒द्यात्। तस्य॑ दे॒वा अस॑न्वशे। ह्रीश्च॑ ते ल॒क्ष्मीश्च॑

पत्न्यौ। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं मनिषाण।
सर्वं मनिषाण॥४०॥

जायते वशं सप्त च॥

[१३]

भर्ता सन्ध्रियमाणो बिभर्ति। एको देवो बहुधा निविष्टः। यदा भारं तन्द्रयते स भर्तुम्।
निधाय भारं पुनरस्तमेति। तमेव मृत्युममृतं तमाहुः। तं भर्तारं तमुं गोप्तारमाहुः। स भृतो
भ्रियमाणो बिभर्ति। य एनं वेद सत्येन भर्तुम्। सद्यो जातमुत जहात्येषः। उतो जरन्तं न
जहात्येकम्॥४१॥

उतो बहूनेकमहर्जहार। अतन्द्रो देवः सदमेव प्रार्थः। यस्तद्वेद यत आबभूव। सन्धां च
या५ सन्दधे ब्रह्मणैषः। रमते तस्मिन्नुत जीर्णे शयाने। नैनं जहात्यहः सु पूर्वेषु। त्वामापो
अनु सर्वाश्चरन्ति जानुतीः। वृथ्सं पर्यसा पुनानाः। त्वमग्निः५ हव्यवाहः५ समिन्धसे। त्वं
भर्ता मातरिश्वा प्रजानाम्॥४२॥

त्वं यज्ञस्त्वमुवेवासि सोमः। तवं देवा हवमायन्ति सर्वे। त्वमेकोऽसि बहूननुप्रविष्टः।
नमस्ते अस्तु सुहवो म एधि। नमो वामस्तु शृणुत५ हवं मे। प्राणापानावजिरः५ सश्चरन्तौ।
ह्वयामि वां ब्रह्मणा तूर्तमेतम्। यो मां द्वेष्टि तं जहितं युवाना। प्राणापानौ संविदानौ जहितम्।
अमुष्यासुनामा सङ्गसाथाम्॥४३॥

तं मै देवा ब्रह्मणा संविदानौ। वधाय दत्तं तमहः५ हनामि। असंज्ञजान सत आबभूव।
यं यं जजान स उ गोपो अस्य। यदा भारं तन्द्रयते स भर्तुम्। परास्यं भारं पुनरस्तमेति।
तद्वै त्वं प्राणो अभवः। महान्भोगः प्रजापतेः। भुजः करिष्यमाणः। यद्देवान्प्राणयो नवं॥४४॥

एकं प्रजानाङ्गसाथां नवं॥

[१४]

हरिः५ हरन्तमनुयन्ति देवाः। विश्वस्येशानं वृषभं मतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुमेदमागात्।
अयनं मा विवंधीर्विक्रमस्व। मा छिदो मृत्यो मा वंधीः। मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः।
प्रजां मा मै रीरिष आयुरुग्र। नृचक्षंसं त्वा हविषा विधेम। सद्यश्चकमानायं प्रवेपानायं
मृत्यवै॥४५॥

प्रास्मा आशा अशृण्वन्। कामेनाजनयन्पुनः। कामेन मे काम आगात्। हृदयाद्धृदयं
मृत्योः। यदमीषामदः प्रियम्। तदैतूपमामभि। परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाम्। यस्ते स्व

इतरो देवयानात्। चक्षुष्मते शृण्वते तै ब्रवीमि। मा नः प्रजा९ रीरिषो मोत वीरान्।
प्र पूर्वं मनसा वन्दमानः। नार्धमानो वृषभं चरषणीनाम्। यः प्रजानामेकराज्मानुषीणाम्।
मृत्युं यजे प्रथमजामृतस्य॥४६॥

मृत्यवे वीरा९क्षुत्वारि च॥ [१५]

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य। विश्वमा भासि रोचनम्। उपयामगृहीतोऽसि
सूर्याय त्वा भ्राजस्वत एष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते॥४७॥

[१६]

आ प्यायस्व मदन्तम् सोम् विश्वाभिरूतिभिः। भवा नः सप्रथस्तमः॥४८॥

[१७]

ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् व्युच्छन्तीमुपसं मर्त्यासः। अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो
ते यन्ति ये अपरीषु पश्यान्॥४९॥

[१८]

ज्योतिष्मतीं त्वा सादयामि ज्योतिष्कृतं त्वा सादयामि ज्योतिर्विदं त्वा सादयामि
भास्वतीं त्वा सादयामि ज्वलन्तीं त्वा सादयामि मल्मलाभवन्तीं त्वा सादयामि दीप्यमानां
त्वा सादयामि रोचमानां त्वा सादयाम्यजस्रां त्वा सादयामि बृहज्ज्योतिषं त्वा सादयामि
बोधयन्तीं त्वा सादयामि जाग्रतीं त्वा सादयामि॥५०॥

[१९]

प्रयासाय स्वाहाऽऽयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहा संयासाय स्वाहोद्यासाय
स्वाहाऽवयासाय स्वाहा शुचे स्वाहा शोकाय स्वाहा तप्यत्वे स्वाहा तपते स्वाहा
ब्रह्महृत्याये स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥५१॥

[२०]

चित्त९ संन्तानेन भवं यक्रा रुद्रन्तर्निम्ना पशुपतिः स्थूलहृदयेनाग्निः हृदयेन रुद्रं
लोहितेन शर्वं मत्स्राभ्यां महादेवमन्तः पार्श्वेनौषिष्ठहनः शिङ्गानिकोश्याभ्याम्॥५२॥

[२१]

तच्छुं योरावृणीमहे। गातुं यज्ञाय। गातुं यज्ञपतये। देवीः स्वस्तिरस्तु नः।
स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदे। शं चतुष्पदे। ॐ शान्तिः
शान्तिः शान्तिः॥

 generated on **February 28, 2025**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | [StotraSamhita](#) | [Credits](#)